

Bosättningsbaserad social trygghet i internationella situationer

Lagstiftningsprojektet om ändamålsenligt riktande av Finlands bosättningsbaserade social trygghet i gränsöverskridande fall

Utgivare

Social-och hälsovårdsministeriet
www.stm.fi

Publikationens titel

Bosättningsbaserad social trygghet i
internationella situationer

Publikationsseriens namn

Rapporter och promemorior 2019:11

Projektnummer

ISBN PDF 978-952-00-4038-3
ISSN 2242-0037

Författare

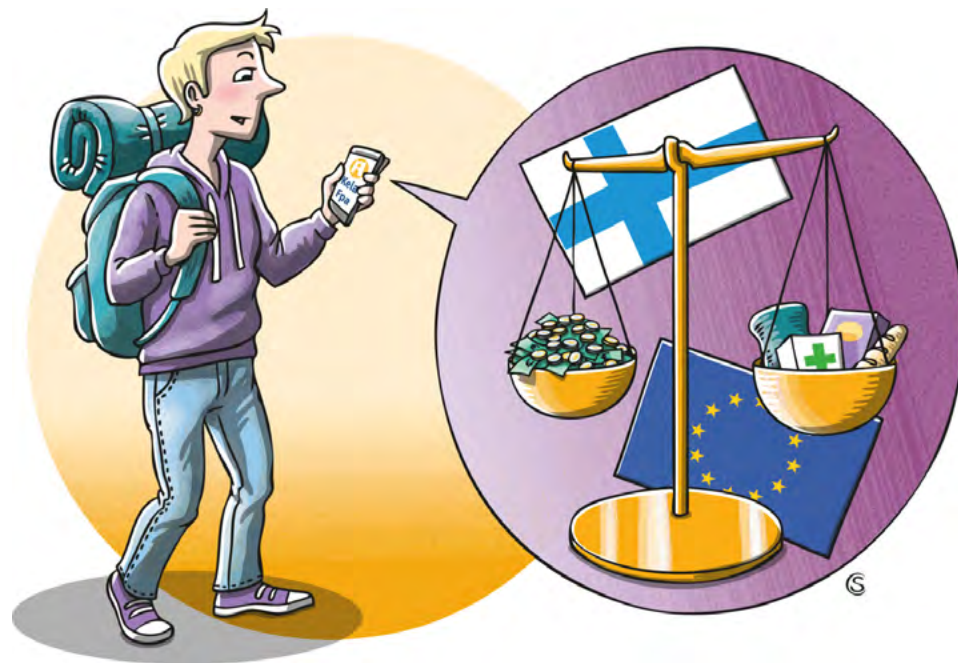
Henna Huhtamäki, Essi Rentola
Avdelning för social trygghet
och försäkringar

Nyckelord

Bosättningsbaserad social trygghet,
samordning av social trygghet, social
trygghet i EU

Bosättningsbaserad social trygghet i internationella situationer

Vi säkerställer framtiden för Finlands bosättningsbaserade sociala trygghet

På vilka grunder fortsätter personer som flyttar från Finland att omfattas av den bosättningsbaserade sociala tryggheten? Hur får personer som kommer till Finland tillträde till den bosättningsbaserade sociala tryggheten? Detta har utretts vid social- och hälsovårdsministeriet inom ramen för projektet Kundorienterad service, ett av de spetsprojekt som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering.

Målet var att uppdatera och förtydliga lagstiftningen för att den ska vara tidsenlig i och med att rörligheten mellan Finland och andra länder ökar. I samband med reformen skapades också balans mellan rättigheter och skyldigheter. Dessutom beaktades nya e-tjänster och de möjligheter som digitaliseringen medför.

Ett nytt sätt att arbeta – bättre slutresultat?

Lagen bereddes på ett nytt sätt. För arbetsgruppen presenterades inte ett lagförslag skrivet i form av en regeringsproposition, utan lagpaketet skapades gemensamt i olika workshoppar. Workshopparna hade följande teman:

- Den finländska välfärdsstaten nu och i framtiden
- Finland och EU – är EU ett problem?
- Den sociala tryggheten för arbetstagare som rör sig över landsgränserna
- Vistelse och bosättning i Finland
- Invandring och social trygghet
- För förvaltningen eller för människan?
- Statens kista
- Intensifierat informationsutbyte

En ny lag som slutresultat

Den nya lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall ersätter den lag om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet som gällt sedan 1994.

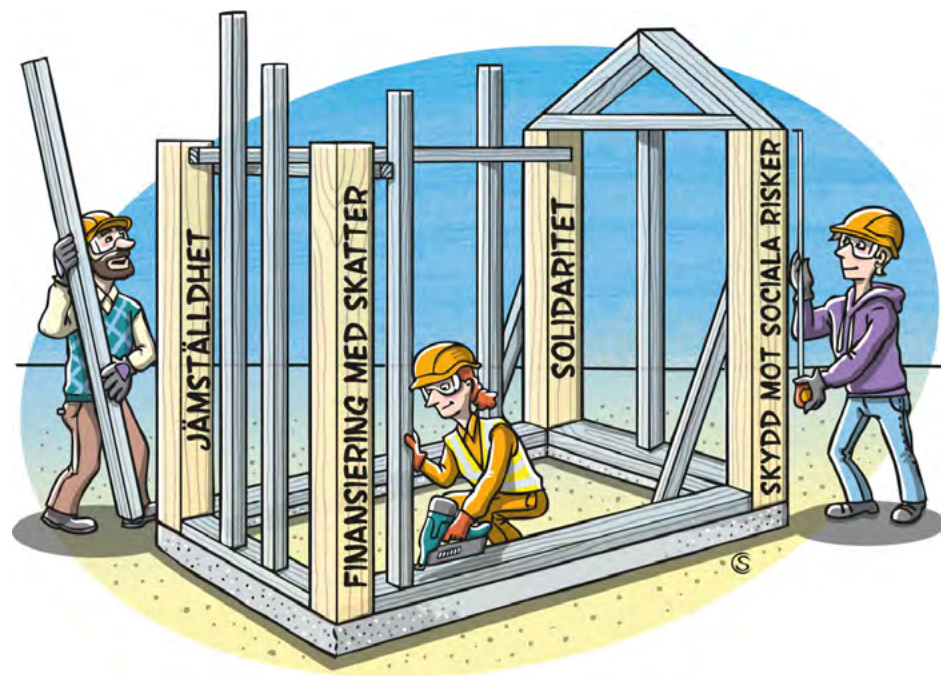
Lagen inverkar på alla som flyttar utomlands från Finland eller som flyttar till Finland från utlandet.

I lagen föreskrivs det om när en person som kommer till Finland får rätt till Finlands bosättningsbaserade sociala trygghet.

Folkpensionsanstalten (FPA) tillämpar lagen när den fattar beslut om beviljande av bosättningsbaserade förmåner.

Lagen tillämpas tillsammans med de författningar som gäller förmånerna och ofta även tillsammans med EU-lagstiftningen.

Den finländska välfärdsstatens strukturer

Grundlagen

I grundlagen garanteras var och en rätt till social trygghet.

Jämlikhet

Social trygghet på lika villkor till alla som bor och arbetar i Finland.

Skattebaserad finansiering

Alla deltar efter förmåga i täckandet av kostnaderna.

Solidaritet

Gemensamt ansvar för vårt samhälle.

Skydd mot sociala risker

Den sociala tryggheten är en trygghet i alla livssituationer.

Vad består den finländska sociala tryggheten av?

Den finländska sociala tryggheten kan delas upp i bosättningsbaserad social trygghet och arbetsbaserad social trygghet.

Bosättningsbaserad social trygghet (förmåner som betalas av FPA): sjukförsäkring, folkpension, garantipension, barnbidrag, föräldrapenning, arbetslöshetsförmåner

Övrig bosättningsbaserad trygghet (kommunala tjänster): offentlig hälso- och sjukvård, småbarnspedagogik, socialservice

Arbetsbaserad social trygghet (bl.a. pensions- och olycksfallsförsäkringsbolag, arbetslöshetskassor): *arbetspensioner, förmåner vid olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa*

I denna reform fokuserade man på den bosättningsbaserade sociala tryggheten.

Den sociala tryggheten för personer som kommer från utlandet till Finland

De som kommer från utlandet till Finland för att arbeta har rätt till bosättningsbaserade förmåner.

- Rätten till förmånerna gäller så länge som arbetet pågår.

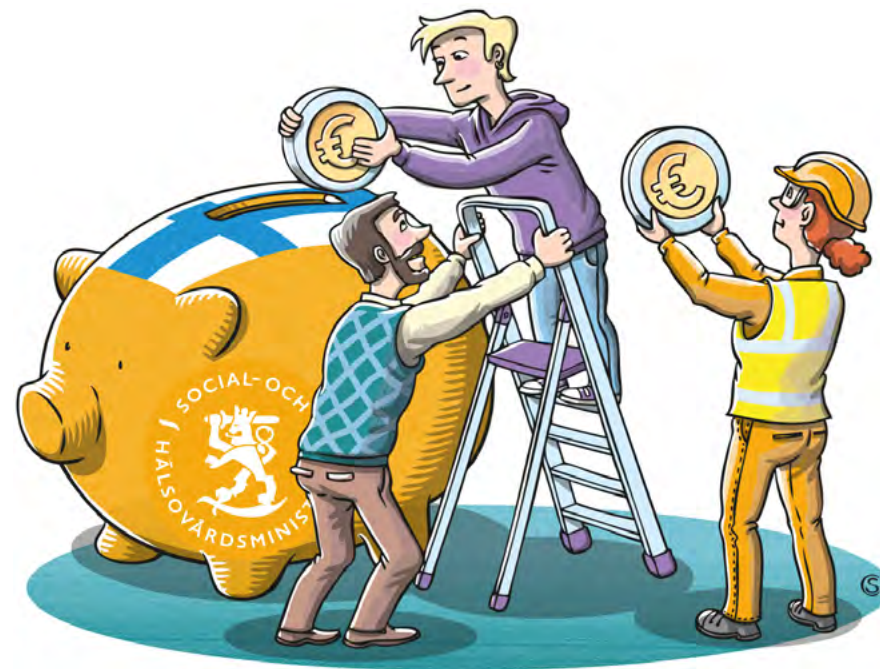
Om personen kommer till Finland av någon annan anledning än som arbetstagare, bestäms rätten till förmåner på grundval av bosättning.

- Bosättningen bedöms enligt EU-lagstiftningen, om personen kommer från ett EU- eller EES-land. I andra fall görs bedömningen enligt de förutsättningar som det föreskrivs om i lagen om hemkommun.

Upprätthållandet av välfärdsstaten – finansieringen av den sociala tryggheten

Den bosättningsbaserade sociala tryggheten finansieras med skatter samt socialskyddsavgifter. Avgifterna betalas av arbetstagare, arbetsgivare, företagare, pensionstagare och andra försäkrade.

Den bosättningsbaserade sociala tryggheten är avsedd att vara en jämlik trygghet för de som vistas i Finland. De som bor och betalar skatt i Finland deltar tillsammans i att upprätthålla systemet. Förmånerna är reglerade enligt Finlands behov och som en del av det finländska systemet.

Hur inverkar EU på Finlands sociala trygghet?

I Finland beslutar man självständigt hurdan social trygghet och hurdana förmåner vi ska ha. Enligt EU-lagstiftningen ska medlemsländernas olika system för social trygghet samordnas när personer rör sig mellan länderna. I gränsöverskridande fall prioriteras EU:s bestämmelser om den sociala tryggheten framom Finlands lagstiftning. Enligt EU-lagstiftningen ska alla personer som rör sig över gränserna behandlas jämlikt.

I allmänhet har personer som bor i Finland rätt till den bosättningsbaserade sociala tryggheten. En person som arbetar i Finland men bor någon annanstans kan också ha rätt till den sociala tryggheten. Även arbetstagarens familj kan ha rätt till de förmåner som fås från Finland. På motsvarande sätt kan personer som bor i Finland få förmåner från andra medlemsländer.

Rätten till social trygghet samordnas inom EU

När en människa rör sig mellan olika EU-länder, samordnas dessa länders sociala trygghetssystem. Reglerna baserar sig på följande fem principer:

- endast ett lands lagstiftning tillämpas vid en och samma tidpunkt
- människorna behandlas jämnt
- när man ansöker om förmåner räknas perioder av arbete i olika länder ihop
- förmåner betalas till personer som bor i andra medlemsstater
- ett gott administrativt samarbete.

Samordningen baserar sig på EU:s förordningar om social trygghet, som har varit i kraft sedan 1950-talet.

Nuvarande förordningarna:

- 883/2004
- 987/2009

Den finländska sociala tryggheten som stöd utomlands

Den som flyttar utomlands kan fortsatt få förmåner i vissa situationer. Den sociala tryggheten är inte beroende av nationalitet.

- Förmåner kan fås under en vistelse utomlands som varar högst ett halvt år, dock inte om personen blir arbetstagare i ett annat EU-/EES-land.

En persons rätt till den bosättningsbaserade sociala tryggheten upphör i allmänhet, om personen flyttar utomlands för en längre period än ett halvt år. Rätten till förmåner kan dock fortsätta beroende på orsaken till flytten och det land som personen flyttar till.

- För utsända arbetstagare, forskare, stipendiater och studerande gäller särskilda regler.

Efter återflytt till Finland återfås rätten till förmåner.

Kom ihåg-lista för den som flyttar utomlands

- Kontrollera FPA:s uppgifter om dig.
- Kom ihåg att lämna in anmälan när du flyttar till utlandet och när du återvänder till Finland.
- Tänk på att de finländska tjänsterna inte följer med när du flyttar utomlands.
- Kontrollera reseförsäkringens villkor.

Kom ihåg-lista för den som återvänder eller flyttar till Finland

- Du som återvänder till Finland: meddela FPA att du har återvänt till Finland. Detta gör det lättare för dig t.ex. när du besöker apoteket.
- Du som flyttar till Finland: om du kommer till Finland för att arbeta eller bosätta dig stadigvarande här, ta reda på vilka förmåner som kan fås från FPA. Hos FPA kan du ansöka om förmåner i olika livssituationer och få ett FPA-kort och/eller ett europeiskt sjukförsäkringskort.

🐦 @stm_uutiset
🐦 @kela_uutiset
🐦 @ETKinfo

